

Michail Bubjonov, Lod' smrti

Naše vojsko – Praha 1956

Rusko v roce 1918. Probíhá občanská válka. Začalo léto, když na Pokamí vtrhly bělogvardějské oddíly, zdupaly trávu i obilí, loupily a pustošily vesnice. A za nimi po horní Kamě plul zlověstně parník, který vlekl člun se šibenicí. Říkalo se mu „lod' smrti“.

Parník se vrátil ráno, kdy řeka ještě byla v mlžném oparu a na lukách se žalostivě ozývali jeřábci, kteří teprve nedávno prvně vzlétli. Z Bogorodska přivezl vlečný parník Mišku Mamaje, vysokého ramenatého chlapce ve špinavém vojenském plášti, s rukama spoutanýma na zádech. Zatímco parník přivazovali, Miška Mamaj pohazoval hlavou, aby si odhrnul nazrzlé kučery, a chmurně si prohlížel „lod' smrti“. Tak jí v Pokamí říkali. Na vlečném člunu bylo ticho. Po palubě se loudal černý hlídací psík se sklesle svěšeným ocasem. Na ohromné šibenici se neznatelně pohupovali dva oběšenci. Jeden z nich byl letitý, s nevelkou pleší, v pruhované košili, ve spodcích z domácího plátna a v rozbitých láptích; oprátka se mu zadrhla tak, že nachýlil hlavu a šikmo hleděl do čistého nebe. Druhý oběšenec, mladý chlapec bez košile, tam visel bos, bohatý pramen vlasů se mu svezl přes oči.

Spustili lodní schůdky. Bělogvardějský strážce přistoupil k Mamajovi a popadl ho za rameno:

„Tak jdem, sokole!“

„Nech mě!“ vyškubl se Mamaj. „Půjdu sám.“

Na vlečném člunu přivítali Mamaje vojáci. Mlčky ho obklopili a vedli do kajuty, u jejíchž dveří stály bedny s vonnými jablky. V kajutě za stolem seděl poručík Bologov, velitel ozbrojeného doprovodu. Urovnal v skleněném džbánečku kytici lučních květin, pak roztrhl obálku s pečetí a krátce rozkázal vojákům:

„Rozvažte ho!“

Bologov četl pomalu, svažtiv obočí. V listě byl krátce vyložen případ Michaila Čeremchova, jemuž přezdívali Mamaj. Pochází z vesnice Jelovky na Kamě, poblíž Jelebugy, nedávno odveden. Pluk, u kterého sloužil, operoval na pravém břehu Volhy...

Mamaj měl dopravit zajatého bolševického námořníka do štábu, ale pustil ho a sám zběhl z fronty. Chytili ho, když se snažil na ukradené loďce přeplout Volhu.

Bologov Mamaje nechal zakouřit a nejdřív ho vyslechl. Proč pustil zajatce, jestli sám není bolševik...

Miška Mamaj vtahoval kouř, až cigareta praskala. Tabákový dým na něho, utýraného bezesnou nocí, působil dráždivě; díval se pichlavě, odpovídal drsně a úsečně. Bologov hned konstatoval: prudký, divoký chlapec, životem ještě

neotrkaný. S lidmi tohoto druhu jednal Bologov na lodi zvlášť rád. Jemu, od přírody slabému, se líbilo ničit takové silné lidi.

Nechal si od Mišky podrobně vyprávět, jak pustil námořníka.

„Musím to vědět přesněji. Od tebe musím vědět, proč sis usmyslil zběhnout z fronty.“

„Fronta!“ Mamaj se jedovatě ušklíbl. „Je tam moc ohně, ale málo zápalu. To je otrava, a ne fronta!“

„Počkej ty...“

„Táhni k čertu!“ Mamaj vyskočil. „Mám toho dost!“

Bologov se klidně otočil k vojákům a pohnul huňatým obočím:

„Tak ho tedy zapište do stavu.“

Vojáci popadli Mamaje za ruce, strhli z něho plášť a vyvlekli ho na palubu. Ale zde se Mamaj rozzuřil a trhl rameny tak, že se vojáci rozletěli každý na jinou stranu.

„Co chcete?“ vykřikl, blýskaje očima. „Mluvte, bestie, ale nesahejte na mě!“ Poručík Bologov, vztekem bez sebe, k němu přistoupil a ukázal na širokou lavici:

„Lehni si!“

Mamajem to lomcovalo. Pochopil, že ho chtějí seřezat rákoskami.

„Vaše Blahorodí, dovolte...“

„Aha, teď budeš...“

„Nic nebudu,“ řekl zamračeně Mamaj. „Dovolte, povídám, abych sundal kaťata. Rozsekají je.“

„To můžeš.“

K Mamajovi se přiblížili vojáci, pokukující rozpačitě na poručíka. Když si Mamaj stáhl kalhoty, mračně se rozchechtali:

„Panečku, to je chlupáč!“

Mamaj zlobně blýskl očima a lehl si na lavici. Srdce mu tlouklo jako zvon. Byl to první případ, kdy ho někdo chtěl bít – nepamatoval si, že by ho někdy někdo tloukl, ani v dětství nedostal nikdy nářez. Nemyslel na to, zda to bude bolet či ne; bylo mu jen stydno, že i jeho, Mamaje, zbijí, ačkoli se toho nikdy nenadál. Chtěl se podívat na toho, kdo naň poprvé v jeho životě vztáhne ruku. Vzhlédl a spatřil, jak vedle na bobku sedí drobný voják, podřobaný od neštovic, a pečlivě vybírá vrbové pruty.

„Takový skrček mě má mlátit!“ pomyslel si rozhořčeně. „A ještě ke všemu od neštovic!“ A Mamaje se zmocnila ještě větší hořkost a lítost, křečovitě se skrčil a dlaněmi si zakryl uši.

K podřobanému vojákovi přistoupil Bologov:

„Zase se s tím páráš? Bude to?“

„Rozkaz... Vybírám tenčí.“

Voják se zvedl; jeho pohled byl nepřítomný a prázdný, na spáncích měl krůpěje potu.

Bologov na něho pohlédl s nelibostí a zeptal se:

„Už zas?“

„Rozkaz,“ lítostivě odpověděl voják. „Nemůžu...“

„Proč?“

„Je to silák... Na takovýho ruka nestačí.“

„Stačí!“ křikl Bologov „Jen to zkus!“

U kajuty někdo zmáčkl zvučnou harmoniku. Poďobaný voják – Serga Mjata – přistoupil k lavici. Zahvízdaly pevné pruty. Poručík Bologov začal počítat:

„Jeden, dva, tři...“

„Bij, ale neškubej prutem,“ procedil Mamaj skrze zuby.

„Jen škubej,“ přikázal Bologov. „Osm, devět...“

Serga Mjata bil z počátku pomalu, liknavě, ale za chvíli, když zachytil zlobný poručíkův pohled, začal mrskat čím dál častěji. Tvář mu zežloutla, dolíčky od neštovic se staly výraznějšími, tlumeně sténal a mrskal jako v zoufalství, jako by nebil vězně, ale sám se někomu bránil. A nad řekou burácela a burácela harmonika. Mamaj se dovtípil – hrají, aby přehlušili jeho křik. 'Od poďobaného a křičet?!' blesklo mu hlavou a Mamaj, přemáhaje bolest, ani nekřičel ani nesténal. Zaťal zuby a jen občas se převracel, ale jako by jen proto, aby se nenáviděnému vojáčkovi od neštovic lépe bilo. Mamajova záda se rychle pokryla hustou mříží palčivých, krví podlitých jizev.

Výprask skončil. Serga Mjata, těžce oddychuje, poodešel, hodil pruty přes palubu a rychle zmizel za kajutami. Mamaj ještě chvíli ležel na lavici, a teprve když se začal zvedat, těžce zasténal. Zvedl se celý zpocený a bledý. Kousaje se do rtů, překvapeně a teskně se rozhlédl kolem. Den se už rozklenul v plné šíři. Nad řekou se rozlévalo slunce.

Bologov ho pobídl:

„Tak, hybaj, hybaj!“

„Žádné strachy, hned to bude,“ odpověděl unaveně Miška Mamaj, natahuje si kalhoty, a náhle se znovu, jako v kajutě, jedovatě ušklíbl a jeho hlas zazněl silněji: „Jenomže jste se, Vaše Blahorodí, teď přepočítal. Když jsem řekl: Bij, ale neškubej, vy jste do toho promluvil, a tak jste se spletl. Dostal jsem o ránu míň.“

Bologov vyskočil:

„Pod palubu! Hybaj!“

V kajutě se Bologov zastavil u stolu, zadíval se ven na třpytící se Kamu, na mlčenlivý pahorkatý kraj. Dýchal přerývaně a pravou rukou, neuvědomuje si to, chvíličku křečovitě mačkal kytici polních květin. Když zahlédl u okna svobodníka Jagukova, rozkázal:

„Mjatu zavřít. Na čtyřadvacet hodin. O hladu.“

Mamaje pak chtěli oběsit. Bologov ho strašil, zkoušel na sobě smyčku a málem se při tom sám oběsil. Při tom zmatku Mamaj skočil do vody...

www.spankboy.cz